

Vägledning till

Livsmedelsverkets föreskrifter (LIVSFS 2005:22) om kontroll vid handel med animaliska livsmedel inom den Europeiska unionen

Observera att Livsmedelsverkets föreskrifter (LIVSFS 2005:22) om kontroll vid handel med animaliska livsmedel inom den Europeiska Unionen ändrades den 14 december 2019 då förordning (EU) 2017/625 började tillämpas. 3, 9–11 och 13 §§ samt bilaga 1 till föreskrifterna upphörde då att gälla och 1 - 2 §§ ändrades.

Livsmedelsverket avser att uppdatera vägledningen när möjlighet finns.

Fastställt: 13 mars 2015

Ersätter vägledning till Livsmedelsverkets föreskrifter (LIVSFS 2005:22) om kontroll vid handel med animaliska livsmedel inom den Europeiska unionen (2011-12-22)

Innehåll

1	Inledning	3
2	Syfte och omfattning	3
2.1	Syfte	3
2.2	Omfattning	3
2.3	Kommissionens vägledningar	4
3	Var kan man finna livsmedelslagstiftningen?	4
4	Definitioner	5
5	Kommentarer till artiklar/paragrafer	7
5.1	Egenkontroll.....	7
4 §	Intyg	7
5 §	Dokumentation.....	8
6–8 §§	Särskilda regler för salmonella	8
5.2	Offentlig kontroll	11
9 § andra st:	Rapportering av införda sändningar	11
9 § tredje st:	Upprepade oegentligheter	12
10 § första st:	Livsmedel som inte är säkra.....	12
10 § andra st:	Brister i efterlevnad i andra avseenden	15
11 §	Kostnader	15
5.3	Animaliska livsmedel som inte får omsättas fritt inom EU.....	16
12 §	Tillstånd för införsel	16
13 §	Förbud mot utförsel	16
5.4	Övrigt	16

1 Inledning

Livsmedelsverket tar fram vägledningar för att främja en enhetlig tillämpning av livsmedelslagstiftningen. Avsikten med vägledningar är dels att beskriva och tolka innehållet i lagstiftningen, dels att visa på Livsmedelsverkets övergripande ställningstagande för hur kontroll bör utföras enligt lagstiftningen. En vägledning kan innehålla information utöver lagstiftningen, i syfte att öka förståelsen för lagstiftningens krav. Vägledningar är inte rättsligt bindande, utan är exempel och rekommendationer som kan vara till hjälp vid bedömning och tillämpning av lagstiftningen. Vägledningen utesluter inte andra handlingssätt för att uppnå det resultat som avses med lagstiftningen. Andra kontrollmyndigheter och domstolar kan komma fram till andra slutsatser. Om en föreskrift blir föremål för tolkning i domstol, t.ex. om ett myndighetsbeslut i ett ärende överklagas eller vid åtal för brott mot livsmedelslagen, blir domstolsavgörandet vägledande för tolkningen. EG-domstolens praxis kan komma att ge vägledning vad gäller tolkningen av EG:s rättsakter.

2 Syfte och omfattning

2.1 Syfte

Denna vägledning ger kontrollmyndigheten anvisningar för kontroll vid handel med animaliska livsmedel inom den Europeiska unionen.

2.2 Omfattning

Denna vägledning omfattar Livsmedelsverkets föreskrifter (LIVSFS 2005:22) om kontroll vid handel med animaliska livsmedel inom den Europeiska unionen. Föreskrifterna grundar sig på rådets direktiv 89/662/EEG om veterinära kontroller vid handeln inom gemenskapen i syfte att fullborda den inre marknaden.

Följande förordningar, lagar, föreskrifter och vägledningar har också delar som hanterar kontroll vid handel med animaliska livsmedel inom den Europeiska unionen och kompletterar gällande föreskrifter.

- Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 om allmänna principer och krav för livsmedelslagstiftning, om inrättande av Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet och om förfaranden i frågor som gäller livsmedelssäkerhet
- Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 852/2004 om livsmedelshygien
- Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 853/2004 om fastställande av särskilda hygienregler för livsmedel av animaliskt ursprung

- Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 854/2004 om fastställande av särskilda bestämmelser för utförandet av offentlig kontroll av produkter av animaliskt ursprung avsedda att användas som livsmedel
- Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 om offentlig kontroll för att säkerställa kontrollen av efterlevnaden av foder- och livsmedelslagstiftningen samt bestämmelserna om djurhälsa och djurskydd
- Kommissionens förordning (EG) nr 1688/2005 av den 14 oktober 2005 om tillämpningen av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 853/2004 gällande särskilda salmonellagarantier för sändningar till Finland och Sverige för vissa köttsorter och ägg
- Livsmedelsförordningen SFS 2006:813
- Livsmedelslagen SFS 2006:804
- Livsmedelsverkets föreskrifter (LIVSFS 2005:20) om livsmedelshygien
- Livsmedelsverkets föreskrifter (LIVSFS 2005:21) om offentlig kontroll av livsmedel
- Kommissionens riktlinjer för tillämpningen av vissa bestämmelser i förordning (EG) nr 852/2004 om livsmedelshygien
- Kommissionens riktlinjer för tillämpningen av vissa bestämmelser i förordning (EG) nr 853/2004 om hygienregler för livsmedel av animaliskt ursprung

2.3 Kommissionens vägledning

EU-kommissionen ger ut vägledning/riktlinjer för att ge tolkningshjälp till vissa viktiga artiklar i förordningarna. Dessa vägledningar är inte bindande men visar hur kommissionen har tänkt att förordningstexten ska tolkas. Vägledningarna är avsedda att främja en likvärdig tillämpning inom EU och frånsteg från denna ska vara väl motiverade. Livsmedelsverkets vägledningar ska ses som ett komplement till EU-kommissionens vägledningar, vilka finns att ladda ned på Livsmedelsverkets webbplats www.livsmedelsverket.se.

3 Var kan man finna livsmedelslagstiftningen?

Förordningar, föreskrifter och vägledningar kan hämtas från Livsmedelsverkets webbplats www.livsmedelsverket.se eller köpas hos Livsmedelsverkets kundtjänst, tfn 018-17 55 00, e-post: kundtjanst@slv.se.

4 Definitioner

Definitionerna är ordagrant överförda från angivna förordningar och annan livsmedelslagstiftning. Till vissa av definitionerna ger Livsmedelsverket en kommentar.

Anläggning: (artikel 2.1.c i förordning (EG) nr 852/2004)

Varje enhet i ett livsmedelsföretag.

Livsmedelsverkets kommentar:

En anläggning är en plats där livsmedelsföretagaren bedriver verksamhet. Ett mejeri eller en butik eller ett marknadsstånd är exempel på anläggningar. Ett företag kan omfatta en eller flera anläggningar. Det finns inte något krav på att ett livsmedelsföretag ska hantera eller lagra livsmedel i egna lokaler. Även mellanhänder, som importörer och andra som endast har ett kontor varifrån de dirigerar varornas rörelser, är anläggningar. Ett företags huvudkontor är en anläggning.

Destination/mottagare: (3 § LIVSFS 2005:22)

Livsmedelsföretagare som får animaliska livsmedel levererade till sig från ett annat EU-land eller som delar upp en sändning.

Livsmedelsverkets kommentar:

Destination/mottagare är den mottagare som uppgivits i handelsdokumentet och som hanterar animaliska varor från ett annat EU-land för att bearbeta, sälja eller enbart lagra varorna i avvaktan på vidare hantering, alternativt dela upp en sändning.

Färskt kött: (1.10 i bilaga I till förordning (EG) nr 853/2004)

Kött som inte har undergått någon annan konserverande behandling än kylning, frysning eller djupfrysning, inbegripet kött som är vakuumförpackat eller förpackat i modifierad atmosfär.

Kontrollmärke/identifieringsmärke:

Livsmedelsverkets kommentar:

Kontrollmärke (artikel 2.1.i i förordning (EG) nr 854/2004): märke som anger att det, när märket anbringades, hade genomförts offentlig kontroll i enlighet med förordning (EG) nr 854/2004. Anbringas på kött som har besiktigats före (vilt undantaget) och efter slakt och godkänts av officiell veterinär. Kontrollmärkets utformning och storlek är reglerat i förordningen. Godkännandenumret i kontrollmärket erhålls vid godkännande av en animalisk anläggning enligt förordning (EG) nr 854/2004 och identifierar anläggningen där djuret har slaktats.

Identifieringsmärke (avsnitt I, punkt A i bilaga II till förordning (EG) nr 853/2004):
Identifieringsmärket ska anbringas innan produkten lämnar anläggningen. Det är dock inte nödvändigt att anbringa ett nytt märke på produkten, såvida inte emballaget och/eller innerförpackningen avlägsnas eller produkten bearbetas vidare på en annan anläggning. Om så sker måste det nya märket ange godkännandenummer för den anläggning där denna verksamhet äger rum.

***Köttberedningar:** (1.15 i bilaga I till förordning (EG) nr 853/2004)*

Färskt kött, inklusive finfördelat kött, till vilket livsmedel, smakämnen eller andra tillsatser har tillförts eller vilket har genomgått processer som inte är tillräckliga för att ändra köttets muskelfiberstruktur och som sålunda inte tar bort de egenskaper som är karakteristiska för färskt kött.

***Officiell veterinär:** (artikel 2 i direktiv 89/662/EEG)*

Den veterinär som förordnats av den behöriga centrala myndigheten i medlemsstaten.

***Produkter av animaliskt ursprung:** (8.1 i bilaga I till förordning (EG) nr 853/2004)*

- livsmedel av animaliskt ursprung, inklusive honung och blod
- levande musslor, levande tagghudingar, levande manteldjur och levande marina snäckor avsedda att användas som livsmedel och
- andra djur avsedda att behandlas i syfte att levereras levande till konsumenten.

***Sändning:** (3 § LIVSFS 2005:22)*

Animaliska livsmedel av samma slag som omfattas av samma sundhetsintyg eller handelsdokument. Sändningen ska komma från samma anläggning, befordras med samma transportmedel och ska levereras till samma destination/mottagare.

Livsmedelsverkets kommentar:

I det fall en vara produceras vid en anläggning under t.ex. en dag och provtagning utförs på hela dagsproduktionen och denna sedan delas upp i flera olika delar som skickas till olika mottagare med olika transportmedel räknas dagsproduktionen inte som en och samma sändning. I dessa fall måste varje del av produktionen, i förekommande fall, provtas för salmonella som en sändning och ha ett eget intyg. Av artikel 3 i direktiv 89/662/EEG framgår att om en transport har flera destinationer räknas den som flera partier och varje parti ska ha nödvändiga dokument.

5 Kommentarer till artiklar/paragrafer

5.1 Egen kontroll

4-8 §§ Se föreskrifterna (LIVSFS 2005:22)

Livsmedelsverkets kommentar

Ansvar för att kontrollera att sändningen uppfyller samtliga krav ligger på mottagaren av varorna. Detta är fallet eftersom mottagaren är den som faktiskt hanterar varan och ser de dokument som medföljer. Eventuella civilrättsliga avtal mellan importör och mottagare påverkar inte mottagarens ansvar i detta avseende.

4 § Intyg

Mottagaren ska vid mottagandet av sändningen kontrollera att intyg enligt gällande förordningar medföljer sändningen.

Livsmedelsverkets kommentar

Enligt artikel 18 i förordning (EG) nr 178/2002 ska livsmedel kunna spåras på alla stadier i produktions-, bearbetnings- och distributionskedjan. Livsmedelsföretagare ska kunna ange varifrån de erhållit varje livsmedel. De ska också kunna identifiera alla företag som tagit emot deras produkter. I detta syfte ska företagen ha system och förfaranden för att på begäran kunna lämna information till de behöriga myndigheterna.

Livsmedel som släpps ut på marknaden ska vara lämpligt märkta eller identifierade för att, med hjälp av dokumentation eller information enligt krav i mer specificerade bestämmelser, göra det möjligt att spåra varorna.

Enligt artikel 7 i förordning (EG) nr 853/2004 ska, när så krävs enligt bilaga II eller bilaga III till förordningen, livsmedelsföretagaren se till att handelsdokument eller intyg åtföljer sändningar av produkter av animaliskt ursprung. I de flesta fall räcker det med korrekt märkning och identifieringsmärkning samt att kraven på spårbarhet är uppfyllda. För vissa produkter finns dock specifika krav på intyg/dokument.

Av bilagorna framgår bland annat att:

- det krävs en registreringshandling vid förflyttning av sändningar med **levande musslor** (se avsnitt VII, kapitel I i bilaga III),
- vissa **bulkförpackade livsmedel** inte behöver identifieringsmärkning, om nödvändiga uppgifter framgår av den medföljande dokumentationen (se avsnitt I, punkt 12 i bilaga II),
- vid transport och lagring av **råvaror för gelatin- eller kollagenproduktion** ska sändningen åtföljas av ett specifikt intyg enligt tillägg till avsnitt XIV, kapitel II, punkt 1 i bilaga III.

5 § Dokumentation

Mottagaren är skyldig att dokumentera alla införda sändningar med de uppgifter som särskilt anges i bestämmelsen. Dokumentationen ska sparas i minst två år.

Livsmedelsverkets kommentar

Vid tillämpning av föreskrifterna avses med ”mottagare” varje livsmedelsföretagare som får animaliska livsmedel levererade till sig från ett annat EU-land eller som delar upp en sändning, se 3 §. Eftersom alla som har en anläggning som hanterar livsmedel räknas som livsmedelsföretagare innebär det att en importör som hyr en pallplats i ett fryshus är en livsmedelsföretagare som får varor levererade till sig. När en sändning som anlänt till ett fryshus splittras kan dokumentationen därför sparas på fryshuset om importören och mottagaren är överens om det. Alternativt kan dokumenten sparas hos importören. Det viktiga är att om den lokala myndigheten vill utöva kontroll hos endera så ska de på begäran kunna ta fram dokumenten.

6–8 §§ Särskilt om salmonelladokumentation

Se föreskrifterna (LIVSFS 2005:22).

Kött

Livsmedelsverkets kommentar

Enligt artikel 6 i förordning (EG) nr 1688/2005 ska sändningar som omfattas av förordningen åtföljas av handelsdokument enligt bilaga till förordningen. Av handelsdokumentet framgår det att sändningen provtagits för salmonella med negativt resultat. Av bilagan framgår det att ett intyg från laboratoriet över den utförda analysen eller resultatet av analysen ska åtfölja handelsdokumentet.

Handelsdokumentet skrivs under av ansvarig person på det avsändande företaget (veterinär underskrift krävs alltså inte, se bilaga IV till samma förordning).

Lagstiftningen innehåller inga krav på hur laboratorieintyg eller dokument med resultatet av analyser ska vara utformade. Såväl mottagare som kontrollmyndigheter bör dock givetvis reagera om laboratoriehandlingarna innehåller oklarheter. Det är t.ex. viktigt att kunna koppla ihop partiet med laboratoriehandlingar och handelsdokument.

Enligt artikel 8.2 i förordning (EG) nr 853/2004 framgår att prov på sändningar ska ha tagits i avsändaranläggningen. Det saknar alltså betydelse om varorna i en sändning provtagits för salmonella i tidigare led, inom EU eller i tredje land, sändningen ska alltid provtas i avsändaranläggningen.

Garantierna omfattar kött och malet kött av nöt, svin och fjäderfä samt färska ägg för direkt konsumtion, se artikel 8 i förordning (EG) nr 853/2004. Garantierna omfattar inte köttberedningar eller maskinurbenat kött. Definition av köttberedning och maskinurbenat kött finns i punkterna 1.14 och 1.15 i bilaga I till samma förordning.

Sändningar med nö- eller svinkött avsedda för en anläggning för pastörisering, sterilisering eller annan behandling med motsvarande effekt omfattas inte av kravet på provtagning. Sådana sändningar måste dock ändå åtföljas av ett handelsdokument, av vilket det ska framgå att köttet är avsett att värmebehandlas, se artikel 8.2 c och e i förordning (EG) nr 853/2004. Om avsikten är att köttet ska värmebehandlas är salmonellaprovtagning alltså inte nödvändig ens om varan passerar ett eller flera fryshus för lagring på vägen till den anläggning där behandlingen ska utföras. Om varan däremot bearbetas på något annat sätt än genom värmebehandling innan den når värmebehandlingsanläggningen, ska salmonellaintyg krävas vid införseln.

Färskt och malet kött av fjäderfä ska alltid åtföljas av salmonellaintyg, även om det är avsett att värmebehandlas.

Enligt punkt c i bilaga IV till förordning (EG) nr 1688/2005 ska handelsdokumentet (gäller enbart kött, för ägg finns inte motsvarande krav) utfärdas i minst tre exemplar, ett original och två kopior. Originalen ska åtfölja transporten fram till destinationen och ska sparas av mottagaren. Producenten ska behålla den ena kopian och transportföretaget ska behålla den andra.

I förslaget till handelsdokumentet, punkt 6, framgår att man ska fylla i nummer på kommissionens förordning. Här avses nummer 1688/2005.

Provtagning av sändningar ska ske enligt förordning (EG) nr 1688/2005, se bilaga I och II.

Beroende på vikten av de förpackade enheterna kan antalet förpackade enheter som ska provtas minskas enligt en multiplikationsfaktor som framgår av samma förordning. Denna multiplikationsfaktor ska användas på den högra kolumnen i tabellerna.

Brister i medföljande dokument och/eller provtagningen

Om det vid dokumentkontroll framkommer att nödvändiga dokument saknas eller att den provtagning som skett i avsändarlandet inte utförts i enlighet med förordning (EG) nr 1688/2005 ska kontrollmyndigheten enligt 10 § andra stycket LIVSFS 2005:22 låta den livsmedelsföretagare som fört in sändningen, eller dennes ombud, välja mellan att förstöra, återsända eller använda de animaliska livsmedlen för något annat ändamål.

Om medföljande intyg och/eller dokument innehåller felaktigheter eller oklarheter, ska dock livsmedelsföretagaren som fört in varorna, eller dennes ombud, beredas möjlighet att inom viss kortare tid avhjälpa bristerna innan kontrollmyndigheten beslutar om vad som ska ske med sändningen.

Provtagning och analys ska ha skett i avsändarlandet. Om så inte har skett kan den bristen inte avhjälpas genom provtagning inom ramen för offentlig kontroll i Sverige.

När det gäller bulksändningar av icke styckeförpackade varor är förordning (EG) nr 1688/2005 otydlig i fråga om hur många prover som ska tas. Därför kan det i vissa fall vara motiverat att sådana sändningar genomgår kompletterande provtagning och analys i mottagarens egen kontroll.

Om en sändning oförpackade varor i bulk har hanterats som en enda förpackad enhet vid provtagningen i avsändarlandet rekommenderar Livsmedelsverket att mottagaren gör en kompletterande provtagning på följande sätt:

Sändningens totalvikt delas med en schablonvikt på 30 kg, vilket ger ett fiktivt antal förpackade enheter à 30 kg. Detta fiktiva antal används sedan vid tillämpningen av bilaga I till förordning (EG) nr 1688/2005.

Exempel: En sändning med utskuret nötkött väger 3000 kg. Denna vikt delas med 30 kg, vilket ger 100 fiktiva förpackade enheter. Detta motsvarar 50 prover enligt bilaga I till förordning (EG) nr 1688/2005.

Analysmetoder för salmonella

Analys av kött ska utföras med metoder i enlighet med artikel 5 i förordning (EG) nr 1688/2005, med ändring genom förordning (EU) nr 1223/2011:

- a) EN/ISO 6579 eller
- b) NMKL metod nr 71

För prover av kött från nöt, svin och fjäderfä kan man även använda analysmetoder som validerats för kött mot de metoder som anges i a) och b), under förutsättning att de certifierats av en tredje part i enlighet med protokollet i standarden EN/ISO 16140: *Microbiology of food and animal feeding stuffs - Protocol for the validation of alternative methods*.

På Livsmedelsverkets webbplats finns information om hur man kontrollerar om en analys är validerad eller inte.

Samlingsprov

Enligt standarden EN/ISO 6579 kan man ta ut tio prover à 25 g, vilka poolas till ett samlingsprov på 250 g som ska analyseras i sin helhet.

Ägg

Livsmedelsverkets kommentar

Hönsägg avsedda för direkt konsumtion ska åtföljas av djurhälsointyg i enlighet med bilaga till förordning (EG) nr 1688/2005. Av intyget framgår att flocken som äggen härrör från har provtagits för salmonella i enlighet med förordningen. Intyget ska skrivas under av officiell veterinär eller officiell inspektör.

Sändningar med ägg som är avsedda för framställning av äggprodukter genom en process som eliminerar salmonella behöver inte provtas. Då ska ovan nämnda intyg, som visar att äggen är avsedda att värmebehandlas, medfölja, se bilaga V till förordning (EG) nr 1688/2005.

Omfattning

Inget av kraven på salmonellaintyg gäller för varor med ursprung i Finland eller Norge, då dessa länder bedöms ha samma salmonellastatus som Sverige. Salmonellaintyg krävs inte vid införsel av hönsägg som producerats Danmark. se 8 § föreskrifterna (LIVSFS 2005:22).

Fynd av salmonella i egen kontroll

Salmonellafynd i kött i företagens egen kontroll ska utan dröjsmål rapporteras till kontrollmyndigheten i enlighet med 37 § livsmedelsförordningen. Om kontrollmyndigheten är en kommunal nämnd ska den snarast underrätta Livsmedelsverket om fyndet.

Fyndet ska anmälas av den lokala kontrollmyndigheten till Livsmedelsverket genom en speciell inrapporteringsblankett som finns på verkets forum för livsmedelsinspektörer www.livsteck.net. Livsmedelsverket ansvarar sedan för eventuell RASFF-rapportering till EU-kommissionen.

Vid hälsofara som upptäcks i företagens egen kontroll hanteras återsändning av partier av det avsändande och det mottagande företaget. Företagare bör ha rutiner för hur sådan återsändning ska gå till. Företaget kan också välja att tjänliggöra varorna genom att de släpps ut på marknaden till en köttproduktanläggning i enlighet med 30 b § LIVSFS 2005:20 och artikel 7.2 i förordning (EG) nr 2073/2005 (jmf. sid. 14).

5.2 Offentlig kontroll

9 § andra st: Rapportering av införda sändningar

”...när det är absolut nödvändigt för genomförande av icke-diskriminerande kontroll får kontrollmyndigheten begära att livsmedelsföretagare som tar emot animaliska livsmedel från andra EU-länder rapporterar till kontrollmyndigheten när sändningar tagits emot.”

Livsmedelsverkets kommentar

Om ett företag

- sällan tar emot varor, så att det är omöjligt för kontrollmyndigheten att förutsäga när leveranser finns på plats för kontroll, eller
 - tar emot en specifik produkt som myndigheten avser att kontrollera, eller
 - om det föreligger andra omständigheter som gör att myndigheten måste få reda på när sändningar finns på plats för kontroll,
- har kontrollmyndigheten rätt att kräva rapportering av när sådana varor tagits emot.

Den lokala kontrollmyndigheten fattar ett skriftligt beslut riktat till det enskilda företaget där det framgår vilken typ av livsmedel som ska rapporteras eller från vilken anläggning rapportering ska ske.

9 § tredje st: Upprepade oegentligheter

Om det uppstår upprepade problem med en vara från en viss anläggning i EU ska den lokala kontrollmyndigheten underrätta Livsmedelsverket om detta. Livsmedelsverket ska då skriva till EU-kommissionen och till avsändarlandets myndighet och efterfråga åtgärder. När den lokala kontrollmyndigheten har underrättat Livsmedelsverket om att det finns upprepade oegentligheter får den lokala kontrollmyndigheten utöka sina kontroller av produkter från den anläggningen.

10 § första st: Livsmedel som inte är säkra

Fynd av hälsofara i offentlig kontroll

”Om kontrollmyndigheten konstaterar att animaliska livsmedel inte är säkra på grund av att de innehåller smittämne eller annat ämne som kan orsaka allvarlig fara för människors hälsa ska kontrollmyndigheten besluta att sändningen ska förstöras, åter-sändas eller hanteras på sätt som kontrollmyndigheten bestämmer.”

Livsmedelsverkets kommentar

Livsmedelspartier som inte är säkra

Av artikel 14 i förordning (EG) nr 178/2002 framgår att livsmedel inte får släppas ut på marknaden om de inte är säkra.

I 10 § livsmedelslagen anges att det, utöver vad som framgår av EU-rätten, under vissa förutsättningar, är förbjudet att släppa ut livsmedel på marknaden. Av artikel 14.6 i förordning (EG) nr 178/2002 framgår att om ett icke säkert livsmedel ingår i ett parti, en sats eller en försändelse av samma kategori eller varuslag, ska man anta att allt livsmedel i det partiet, den satsen eller den försändelsen inte är säkert, utom om man efter en utförlig bedömning inte kan finna belägg för att resten av partiet, satsen eller försändelsen inte är säker.

Om inte företagaren kan visa att det saknas skäl för antagandet att samtliga varor i en sändning inte är säkra ska alltså samtliga varor i sändningen anses som icke-säkra. Det är många gånger inte möjligt för en företagare att genom ytterligare provtagning motbevisa antagandet att samtliga varor i en sändning inte är säkra. De flesta faror, exempelvis *Salmonella*, är nämligen ojämnt fördelade i en sändning.

Behörig kontrollmyndighet kan vid behov, med stöd i artikel 54 i förordning (EG) nr 882/2004, 22 § och 24 § livsmedelslagen samt 10 § LIVSFS 2005:22, fatta beslut om t.ex. förbud mot all annan hantering än förvaring av en sändning och, om det behövs, omhändertagande.

Beslut om föreläggande eller förbud kan av kontrollmyndigheten förenas med vite enligt 23 § livsmedelslagen.

Vid fynd av hälsofara ska detta fynd anmälas av den lokala kontrollmyndigheten till Livsmedelsverket genom en RASFF-blankett som finns på verkets webbplats www.livsmedelsverket.se.

Smittspårning

Om en livsmedelsföretagare anser eller har skäl att anta att ett livsmedel som denne importerat, producerat, bearbetat, framställt eller distribuerat inte uppfyller kraven för livsmedelssäkerhet är företagaren skyldig att omedelbart återkalla partiet i enlighet med artikel 19 i förordning (EG) nr 178/2002 och att informera de behöriga myndigheterna om detta.

Om ett hälsofarligt parti alltså har splittrats före det att felaktigheterna har upptäckts ska smittspårning och återkallande ske snabbt och effektivt på företagarens ansvar. Vid smittspårning kan företagaren samarbeta med den lokala kontrollmyndigheten. Denna kan i sin tur samråda med Livsmedelsverket.

Beslut

Om kontrollmyndigheten konstaterar att animaliska livsmedel inte är säkra ska den alltså besluta att sändningen ska

1. återsändas
2. destrueras eller
3. hanteras på annat sätt som kontrollmyndigheten bestämmer.

1. Återsändning

Om partiet ska återsändas till avsändarlandet kan lokal kontrollmyndighet fatta beslut om återsändning till sändningens destination/mottagare av de delar av partiet som skingrats i Sverige. Gör man på detta sätt behöver man från svensk sida bara ta en enda kontakt med myndigheten i avsändarlandet vid förfrågan om retur. Lämpligt är att endast obrutna förpackningar får returneras. Förpackningar som brutits p.g.a. provtagning av kontrollmyndigheten och därefter förseglats bör dock återsändas. Om kartonger som lagrats på annan plats än i EU-godkända lager ska återsändas ska detta framgå av den förfrågan om retur (bilaga 1 till denna vägledning) som skickas till avsändarlandets myndigheter.

Om importören efter kontakt med avsändarföretaget bestämmer sig för att partiet ska returneras ska den lokala myndighet som kontrollerar sändningens destination/mottagare, med hjälp av uppgifter från importören, fylla i en blankett för förfrågan om retur (bilaga 1 till denna vägledning). Blanketten kan undertecknas av den behöriga kontrollmyndigheten och skickas till chief veterinary officer (CVO) i avsändarlandet, alternativt skickas till den lokala kontrollmyndigheten vid avsändande anläggning. Om avsändarlandets myndighet inte accepterar blanketten från den lokala kontrollmyndigheten kontaktas Livsmedelsverket som då skickar ett missivbrev. Adresser till EU-medlemsländernas CVO finns på Office International des Epizooties webbplats: www.oie.int.

När ett skriftligt svar om medgivande för återsändning inkommit från den behöriga myndigheten i avsändarlandet ska ev. beslut om hanterings-/saluförbud hävas och ett

beslut om medgivande för retur fattas av kontrollmyndigheten. Ett medgivande om retur enbart från avsändarföretaget är inte tillräckligt. Beslutet (se exempel på beslut, bilaga 2 till denna vägledning) kan ev. vara förenat med villkor för retur, t.ex. plombering av transport eller att man medger retur enbart för obrutna förpackningar. Förpackningar som brutits p.g.a. provtagning av kontrollmyndigheten och därefter förseglats bör dock återsändas. Ett villkor i beslutet ska alltid vara att den lokala kontrollmyndigheten i Sverige ska ha ett mottagningsbevis från avsändaranläggningen i den andra medlemsstaten som bekräftar att partiet kommit fram inom 30 dagar från det att partiet lämnade Sverige. Ett följebrev med information på engelska (se exempel, bilaga 3 till denna vägledning) kan följa med partiet som transporthandling.

2. Destruktion

Om avsändarlandet inte medger återsändning av partiet eller om det av andra anledningar, t.ex. hälsofara, inte kan skickas tillbaka, kan kontrollmyndigheten fatta beslut om att partiet ska destrueras (förstöras), dvs. behandlas på sådant vis att det inte längre får/kan användas för livsmedelsändamål. Om det inte föreligger skäl för myndigheten att besluta om hur partiet ska förstöras, kan myndigheten besluta om att partiet inte får släppas ut på marknaden för livsmedelsändamål (eftersom det inte är säkert). Ett sådant beslut får till följd att företagaren måste bortskaffa partiet i enlighet med lagstiftningen om animaliska biprodukter – ABP (förordning (EG) nr 1069/2009, förordning (EU) nr 142/2011 och Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2006:84) om befattning med animaliska biprodukter och införsel av andra produkter, utom livsmedel, som kan sprida smittsamma sjukdomar till djur). Exempelvis kan det förbrännas eller användas för framställning av biogas eller jordförbättringsmedel vid en ABP-anläggning. Kontrollmyndigheten bör kräva bevis för att sändningen levererats till en registrerad eller godkänd ABP-anläggning för vidare hantering.

Ett alternativ till destruktion är att hantera sändningen i enlighet med punkt 3 nedan.

3. Hantering på annat sätt som kontrollmyndigheten bestämmer

Behörig kontrollmyndighet kan vid behov, med stöd i artikel 54 i förordning (EG) nr 882/2004, 22 § och 24 § livsmedelslagen samt 10 § LIVSFS 2005:22, fatta beslut om t.ex. förbud mot all annan hantering än förvaring av en sändning och, om det behövs, omhändertagande.

Kontrollmyndigheten kan i vissa fall låta företagaren tjänliggöra varorna, exempelvis vid påvisande av *Salmonella* eller *Listeria monocytogenes*. Om en företagare i sin egen kontroll kan konstatera att produkter inte uppfyller livsmedelssäkerhetskriterierna i kapitel 1 i bilaga I till förordning (EG) nr 2073/2005, avseende förekomst av exempelvis *Salmonella* eller *Listeria monocytogenes*, får produkterna enligt artikel 7 i samma förordning genomgå vidare behandling som eliminerar den aktuella faran. Myndigheten kan på motsvarande vis medge tjänliggörande genom, i första hand, värmebehandling. Förfarandet kräver beslut om sanering av anläggning m.m. efter genomförd behandling.

10 § andra st: Brister i efterlevnad i andra avseenden

”Om kontrollmyndigheten konstaterar bristande efterlevnad i andra avseenden än att de inte är säkra får kontrollmyndigheten låta livsmedelsföretagaren som fört in sändningen eller dennes ombud välja mellan att destruera, återsända eller använda de animaliska livsmedlen för något annat ändamål.”

Livsmedelsverkets kommentar

Om kontrollmyndighet konstaterar att varor inte uppfyller bestämmelserna i LIVSFS 2005:22 i annat avseende än att de inte är säkra, t.ex. på grund av felaktiga dokument, ska myndigheten vid behov och med stöd i artikel 54 i förordning (EG) nr 882/2004, 22 § eller 24 § livsmedelslagen och 10 § i dessa föreskrifter fatta beslut om hanteringsförbud och, om det behövs, omhändertagande av partiet.

Eventuella brister får om möjligt åtgärdas inom rimlig tid, annars ska partiet återsändas, förstöras eller användas för annat ändamål. Vad som är rimlig tid får den lokala kontrollmyndigheten avgöra från fall till fall beroende på omständigheterna. Vid avsaknad av eller felaktiga salmonellaintyg, se ”Brister i medföljande dokument och/eller provtagningen”, sid. 9.

11 § Kostnader

”Kostnader i samband med åtgärder enligt 10 § för att lagra animaliska livsmedel, göra dem dugliga till livsmedel, använda dem för annat ändamål, förstöra dem eller sända tillbaka dem till avsändarlandet ska betalas av livsmedelsföretagaren som fört in de animaliska livsmedlen.”

Livsmedelsverkets kommentar

Den livsmedelsföretagare som äger partiet är ansvarig för de kostnader som uppstår. Om det mottagande företaget i Sverige har upprättat avtal med det avsändande företaget med villkor som varan ska uppfylla vid införsel (t.ex. frihet från salmonella), är det en sak företagen emellan.

5.3 Animaliska livsmedel som inte får omsättas fritt inom EU

12 § Tillstånd för införsel

”För att föra in animaliska livsmedel till Sverige som inte omfattas av EU:s krav för fri omsättning krävs tillstånd från Livsmedelsverket.”

Livsmedelsverkets kommentar:

Enligt artikel 5.2 i direktiv 89/662/EEG kan mottagarlandet, om det saknas gemenskapsregler för en vara, ställa vissa krav på varan för att den ska få föras in i landet. Det innebär att om en importör vill ta in en vara som inte regleras i den gemensamma lagstiftningen, t.ex. ormkött, ska Livsmedelsverket fastställa vilka krav som ska vara uppfyllda för att införseln ska tillåtas.

13 § Förbud mot utförsel

”Animaliska livsmedel som inte uppfyller EU:s krav för fri omsättning och som importerats från tredje land för att avsättas enbart inom Sverige eller inom ett EU-land som också tillåter sådan import, får inte föras ut till något annat EU-land.”

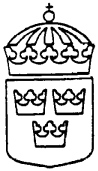
Livsmedelsverkets kommentar:

Enligt artikel 3.3 i direktiv 89/662/EEG ska Sverige, om vi har avtal med ett tredje land om import av ett animaliskt livsmedel för vilket gemensamma importregler saknas, se till att varan enbart omsätts inom Sverige, alternativt förs ut enbart till EU-länder som också har medgivit import av varan.

När en vara som inte omfattas av gemenskapsregler förs ut till ett annat EU-land är företaget skyldigt att kontrollera att varan uppfyller de krav som mottagarlandet ställer.

5.4 Övrigt

Importörer av livsmedel ska vara registrerade hos och, vid behov, godkända av den lokala kontrollmyndigheten.

KONUNGARIKET SVERIGE
INFORMATION AND REQUEST FOR RETURN OF A CONSIGNMENT WITH HEALTH HAZARDS
RENSEIGNEMENT CONCERNANT UN ENVOI ETANT CONTAMINÉ PAR SUBSTANCES NUISIBLES A LA SANTÉ

L'autorité compétente locale en Suède / Competent local authority

The following consignment has been found positive as regards The consignment has already been dispersed in Sweden/ has been destroyed/ has been heat treated under special conditions. (delete as appropriate)
 L'envoi décrit ci-dessous à été trouvé contaminé de L'envoi en question a été disseminé en Suède / a été détruit / a subi un traitement par la chaleur sous des conditions speciales (rayer les mentions inutiles).

The consignment was sampled on / L'envoi a été échantillonné le (date) and was found positive for / et a été constaté positif pour in /en (number of positive samples/ number of total samples / nombre d'échantillons positifs /nombre totale des échantillons pris).

PROVENANCE DES VIANDES / ORIGIN OF MEAT		
Adresse(s) et numéro(s) d'agrément vétérinaire de l'(des) établissement(s) agréé(s) / Addresses and veterinary approval numbers of the approved plants / abattoir / slaughterhouse		
atelier(s) de découpe agréé(s) / cutting plant(s) /		
entrepôt(s) frigorifique(s) / cold store(s) /		
Expéditeur / Consignor		Destinateur en Suède / Consignee in Sweden
IDENTIFICATION DES VIANDES / IDENTIFICATION OF MEAT		
Numéro de référence du certificat sanitaire d'origine / Reference to original health certificate		
Vianes de: (espèce animale) / Meat of (animal species)	Nombre des pièces ou des unités d'emballage / Number of cuts or packages	Nature de l'emballage / Nature of packaging
Nature des pièces / Nature of cuts		
Mois et année(s) de congélation / Month(s) and year(s) when frozen		Poids net / Net weight
L'envoi contient des paquets/ ne contient pas des paquets contrôlés qui ont été ouverts par l'administration autorisée en Suède (rayer les mentions inutiles). The consignment contains packages/does not contain packages which have been opened by the competent authority in Sweden (delete as appropriate).		
L'envoi contient des paquets/ ne contient pas des paquets qui ne font pas partie des établissements agréés par l'Union Européen (rayer les mentions inutiles). The consignment contains packages/does not contain packages which have been kept outside EU-approved establishments (delete as appropriate).		

.....
 Signature d'autorité competente
 Signature of competent official

Cachet officiel
 Seal

BESLUT

Datum

Dnr xxxx
Saknr xxxx

Företag, organisationsnr
Adress

Exempel på utformning av beslut om upphävande av hanterings-/saluförbud och förfrågan om retur

Beslut om upphävande av förbud mot saluhållande och annan hantering och medgivande av retur

Beslut

Kontrollmyndighet x beslutar att upphäva förbudet för företaget YY AB (organisationsnummer xxxxxx-xxxx) att saluhålla och hantera partiet z.

Vikt:

Bakgrund och skäl för beslutet

Bakgrund – uppge när och varför saluförbud lagts, att man ansökt och beviljats retur. Hänvisa till beslut om saluförbud med dnr.

Lagstöd - ange lagstöd för saluförbudet;

Av 22 § livsmedelslagen (2006:804) framgår att en kontrollmyndighet får meddela de förelägganden och förbud som behövs för att lagen, de föreskrifter och beslut som har meddelats med stöd av lagen, de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen och de beslut som har meddelats med stöd av EG-bestämmelserna ska följas.

samt

Av 10 § LIVSFS 2005:22 framgår att om kontrollmyndighet konstaterar att varor inte är säkra på grund av att de innehåller smittämne eller annat ämne som kan orsaka allvarlig fara för människors hälsa, ska kontrollmyndigheten besluta att varorna ska förstöras, återsändas eller användas på sätt som kontrollmyndigheten bestämmer.

Motivering av beslut- här motiveras beslutet genom en bedömning av om lagstödet är tillämpligt för de åberopade omständigheterna. I detta fall anses att saluförbudet kan hävas eftersom mottagarlandets myndigheter garanterat att partiet tas emot. Med hänsyn härtill

Datum

Dnr xxxx
Saknr xxxx

finner *kontrollmyndighet x* att förbudet skall hävas.

Kontrollmyndighet x medger härmed att ovan nämnda parti återsänds till den avsändande anläggningen på villkor att transportfordonet är förseglat under transport fram till att det mottas i *xx*.

Mottagande företag uppmanas att inom 30 dagar skicka en konfirmering till *kontrollmyndighet x*, *inspektör N*, på att varorna tagits emot i *xx*.

Detta beslut kan överklagas, se bilaga.

Livsmedelsinspektör/Veterinärinspektör

Bilagor:

Bilaga 1: Hur man överklagar

Bilaga 2: Delgivningserkännande

För kännedom: NN

DECISION

Datum

Dnr xxxx

Saknr xxxx

Kontrollmyndighet X

Behörig myndighet i avsändarlandet

Return of a consignment of *[nature of goods]*

A consignment of *[nature of goods]* of *[x]* kg was introduced into Sweden by the Swedish company *[xx, address]*, Sweden.

The goods was sampled by the *Kontrollmyndighet X* at the destination and found positive for *[health hazard, e.g. salmonella]*.

On the *[day/month/year]* the *Kontrollmyndighet X* received a *[fax/mail]* from Dr. *[NN]*, competent authority, approving the return of the consignment to the establishment of origin.

The *Kontrollmyndighet X* has decided (decision number dnr *[xx/xx]*) to admit the return of the above mentioned consignment to the dispatching establishment in *[country]*. The decision was taken in accordance with 10§ in the National Food Agency's Regulations (LIVSFS 2005:22) on official controls of intra-community trade with food of animal origin.

The consignment: *[x]* kg, *[x]* boxes

Consignor in *[country]*: *[Company, address]*

Consignee in Sweden: *[Company, address]*

Please send a confirmation within 30 days to the Swedish National Food Agency that the consignment has been received in the establishment of origin.

Mail address:

Fax:

.....

Name

Qualification and title